

Sygn. akt III Ca 845/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Arkadia Wyraz - Wieczorek

Sędzia SO Lucyna Morys - Magiera (spr.)

SR (del.) Łukasz Malinowski

Protokolant Dominika Tarasiewicz

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. O.

przeciwko J. O.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 15 marca 2016 r., sygn. akt V RC 414/15

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża pozwanego kosztami postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Łukasz Malinowski SSO Arkadia Wyraz – Wieczorek SSO Lucyna Morys - Magiera

Sygn. akt III Ca 845/16

UZASADNIENIE

Powódka A. O. po sprecyzowaniu żądania pozwu z dnia 28 sierpnia 2015 roku domagała się od pozwanego J. O. podwyższenia alimentów ustalonych w wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 24 października 2002 roku, w sprawie o sygn. akt I RC 180/02, z kwoty po 375 złotych miesięcznie do kwoty 800 złotych wraz z ustawowymi odsetkami, poczynając od dnia zasądzenia alimentów. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że od daty ustalenia alimentów upłynął okres 13 lat. W związku z rozpoczęciem studiów, jej usprawiedliwione potrzeby uległy zmianie. Nadto podała, że ma wadę wzroku, choruje na astmę, zażywa na stałe leki. Wskazała jednocześnie, że pozwany od 8 lat przebywa i pracuje w Holandii oraz nie wykazuje zainteresowania jej sprawami.

Pozwany J. O. wniósł o oddalenie powództwa. Argumentował, że pracę na terenie Holandii wykonuje sporadycznie, a nadto ma problemy zdrowotne związane ze schorzeniem kręgosłupa.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 marca 2016r. Sąd Rejonowy w Gliwicach w pkt 1 zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 700zł płatne do dnia 10. każdego miesiąca, poczynając od dnia 15 marca

2016r. w ustawowych odsetkami za czas opóźnienia w miejsce alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 24 października 2002r. w sprawie o sygn. I RC 180/02, oddalając powództwo w pozostałej części, nadał wyrokowi w pkt 1 rygor natychmiastowej wykonalności, odstępując od obciążenia kosztami sądowymi pozwanego.

Poza sporem było, że powódka A. O., ur. (...), jest córką pozwanego J. O. i K. O.. Wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach z dnia 24 października 2002 roku w sprawie o sygn. akt I RC 180/02 rozwiązane zostało przez rozwód małżeństwo rodziców powódki oraz zobowiązano pozwanego J. O. do alimentacji powódki kwotą po 375 zł miesięcznie.

Jak ustalił Sąd pierwszej instancji, w dacie wydania wyroku rozwodowego powódka miała 7 lat. Matka małoletniej zarejestrowana była jako osoba bezrobotna. Pobierała zasiłek rodzinny. Pozwany zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowisku kanalarza z wynagrodzeniem ok. 1100 zł miesięcznie. Mieszkał z rodzicami. Na utrzymanie przekazywał rodzicom ok. 200 zł miesięcznie.

Stwierdzono, że obecnie powódka ma 21 lat. W sierpniu 2015 roku ukończyła naukę w Policealnej Szkole (...)” i w październiku 2015 roku rozpoczęła stacjonarne studia I stopnia na kierunku zarządzanie turystyką, hotelarstwem i gastronomią na (...) im. J. K. w K.. Powódka nie pobiera stypendium socjalnego ani naukowego, zajęcia powódki na uczelni odbywają się w godzinach od 9.00-16-17.00, w związku z tym powódka nie podejmuje prac dorywczych. W związku z rozpoczęciem roku akademickiego powódka wydała ok. 120 zł na zakup przedmiotów dydaktycznych. Wydała kwotę 17 zł na wyrobienie legitymacji studenckiej. Powódka w ramach zaliczenia zajęć praktycznych odbywa obowiązkowe wyjazdy.

Powódka ponosi koszty dojazdu do uczelni. Korzysta z biletów miesięcznych na pociągi oraz autobusy, które łącznie stanowią wydatek 120 zł miesięcznie. Powódka deklaruje, że na wyżywienie wydaje 600-700 zł miesięcznie, na zakup środków czystości i środków pielęgnacyjnych średnio 150 zł miesięcznie, na zakup odzieży ok. 200 zł miesięcznie. A. O. od 9 lat choruje na astmę. Na zakup lekarstw wydaje miesięcznie 30zł, okulary wymienia raz na dwa lata, w 2013 roku koszt wymiany szkieł korekcyjnych oraz oprawek stanowił wydatek 632 zł. Koszt doładowania telefonu dla powódki wynosi od 10-30 zł miesięcznie.

Powódka zamieszkuje z matką i przyrodnią siostrą M. P.. Opłata za czynsz wynosi 650,28 zł, opłata za prąd ok. 168,12 zł co dwa miesiące, opłata za gaz ok. 80 zł co dwa miesiące, internet 60 zł miesięcznie. Matka powódki zatrudniona jest jako operator przetwórstwa tworzyw sztucznych ze średnim miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie 2.690,61 zł.

Odnośnie pozwanego Sąd Rejonowy ustalił, iż obecnie liczy 46 lat, nie ma wyuczonego bez zawodu, od 2008 roku przebywa i pracuje w Holandii. Pozwany pracował za granicą jako piekarz z wynagrodzeniem 200 euro tygodniowo do 2011 roku. Następnie świadczył prace jako pracownik produkcyjny z wynagrodzeniem po 200-220 euro tygodniowo. Przez dwa lata przebywał na zasiłku dla bezrobotnych, który wynosił 800 euro miesięcznie. Od 2014 roku pracuje przy rozładunku kontenerów, co pozwalało mu uzyskiwać wynagrodzenie 60-120 euro tygodniowo. W listopadzie i grudniu 2015 roku pozwany był dwa razy w pracy. W grudniu uzyskał wynagrodzenie w wysokości ok. 60-70 euro. W styczniu 2016 roku nie świadczył pracy. Pozwany rzadko wykonuje pracę zarobkową, ponieważ mieszka w miejscowości, z której inne osoby przeprowadziły się i nie ma z kim dojeżdżać do pracy. Pozwany w rozliczeniu podatkowym za 2014 roku wykazał wynagrodzenie w wysokości 5.527 euro. Pozwany choruje na nadciśnienie tętnicze, na leki kupowane w Polsce wydaje ok. 40 zł miesięcznie. Nie ma orzeczenia o niezdolności do pracy całkowitej, częściowej, nie ma orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Pozwany wynajmuje mieszkanie z czterema osobami, w tym z partnerką. Nie ma pisemnej umowy uprawniającej do korzystania z lokalu. Za mieszkanie płaci 220 euro miesięcznie. Partnerka pozwanego pracuje i zarabia ok. 300-400 euro miesięcznie. Pozwany nie korzysta z pomocy socjalnej na terenie Holandii. Wyżywienie dla pozwanego zakupuje jego partnerka. Pozwany na środki czystości i pielęgnacyjne przeznacza około 50 euro miesięcznie. Pozwany nie zakupuje odzieży. Pozwany jest właścicielem mieszkania w Polsce, w którym zamieszkuje jego rodzice. Oni też ponoszą koszty utrzymania lokalu. Pozwany nie posiada innego majątku, oszczędności. Posiada zadłużenie wobec holenderskiego urzędu pracy z tytułu nadpłaconego zasiłku dla bezrobotnych w kwocie 2.900 euro.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż okoliczne urzędu pracy dysponowały ofertami pracy dla mężczyzn z doświadczeniem zawodowym pozwanego jako piekarz z wynagrodzeniem 1850 zł brutto, hydraulik 2000 zł brutto, pracownik produkcji 2040zł-2400 zł brutto, pracownik magazynowy 1850 zł-3400 zł brutto. Stwierdził nadto, że pozwany do października 2014 roku przekazywał dobrowolnie powódce alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie. Obecnie pozwany nie przekazuje alimentów na rzecz powódki. Nie pomaga powódce w jakikolwiek sposób. Strony nie utrzymują ze sobą kontaktu od dwóch lat.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów oraz przesłuchania stron. Strony nie kwestionowały składanych wzajemnie dokumentów. Sąd Rejonowy odmówił wiarygodności zeznaniom powódki w części dotyczącej wydatków na wyżywienie na poziomie 600-700 zł miesięcznie, przyjmując, że jest to suma 500zł miesięcznie.

W tym stanie rzeczy uznano, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie, na zasadzie art. 133 § 1 krio w zw. z art. 138 krio i art. 135 § 1 krio.

Zważył Sąd pierwszej instancji, iż od daty ustalenia ostatnich alimentów do daty wyrokowania w niniejszej sprawie upłynął okres 13 lat; w tym czasie ze względu na wiek, naturalny rozwój, podjęcie studiów poza miejscem swojego zamieszkania, potrzeby powódki uległy zmianie. Małoletnia z dziecka w wieku szkolnym stała się studentką. Zmiany w zakresie potrzeb powódki powodują zmianę w kosztach utrzymania. Powódka studiując w systemie dziennym na uczelni wyższej podnosi swe kwalifikacje zawodowe. Oznacza to, iż jej rodzice nadal obowiązani są do jej alimentacji. Powódka kontynuuje naukę poza miejscem zamieszkania, mieszka z matką, na której spoczywa cały ciężar jej utrzymania. A. O. od 9 lat choruje na astmę, a także stwierdzono u niej znaczną wadę wzroku, co w sposób oczywisty także generuje dodatkowe koszty związane z wydatkami na zakup okularów.

Oceniono, że obecnie usprawiedliwione miesięczne wydatki na utrzymanie powódki wynoszą ok. 1400 zł i obejmują: średniomiesięczne wydatki związane z zakupem przyborów dydaktycznych i obowiązkowych wyjazdów ok. 36 zł, zakup biletu miesięcznego 120 zł miesięcznie, wyżywienia 500 zł, zakupu środków czystości i pielęgnacyjnych ok. 150 zł, zakupu odzieży ok. 200 zł, lekarstw 30 zł, średniomiesięczne wydatków związanych z wymianą okularów tj. 26 zł miesięcznie, 1/3 udziału w kosztach utrzymania mieszkania tj. 278 zł, średniomiesięczny koszt doładowania telefonu ok. 15 zł. Kwota ta obejmuje usprawiedliwione potrzeb powódki, która obecnie jest dorosłą kobietą, ponosi wydatki związane z zakupem niezbędnych przyborów szkolnych, kosmetyków, ubrań czy lekarstw i wydatki te nie były kwestionowane przez pozwanego.

Uznał Sąd Rejonowy, iż ustalona kwota alimentów w wysokości po 700 zł adekwatna jest do wyliczonych wyżej potrzeb powódki oraz możliwości zarobkowych pozwanego. Co do możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego, uwzględniając, że są to zarobki i dochody, jakie uzyskiwałby przy dołożeniu należytej staranności i wykorzystaniu posiadanych sił i kwalifikacji, nie zaś rzeczywiste zarobki i dochody, przyjął, że pozwany nie wykorzystuje swych możliwości zarobkowych i nie wykazał, że jego możliwości zarobkowe uległy obniżeniu przez co należy rozumieć częściową lub całkowitą niezdolność świadczenia pracy potwierdzoną zaświadczeniem lekarza ZUS. W konsekwencji, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 700 zł miesięcznie poczynając od dnia 15 marca 2016 roku. W pozostałym zakresie powództwo, jako nadmiernie wygórowane oddalił.

Orzeczenie o kosztach procesu oparto na podstawie art. 102 kpc uwzględniając aktualną sytuację zarobkową pozwanego. Zawartemu w punkcie I orzeczeniu Sąd nadał, stosownie do treści przepisu art. 333 § 1 pkt 1 kpc rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację od tego wyroku w zakresie pkt 1 co do uwzględnienia powództwa powyżej kwoty 450zł miesięcznie wniósł pozwany, domagając się jego zmiany poprzez oddalenie powództwa ponad kwotę 450zł alimentów miesięcznie, zwrot kosztów postępowania za obie instancje od powódki, ewentualnie jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Wnosił nadto o nieobciążanie go kosztami procesu na zasadzie art. 102kpc. Skarżący zarzucał naruszenie art. 6 kc poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że powódka wykazała

zasadność i wysokość swojego roszczenia, mimo, że nie przedstawiła na to dowodów, naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i nieuwzględnienie doniosłości faktu, iż pozwany zarabia w chwili obecnej około 60-70 Euro miesięcznie, ponosi wysokie koszty utrzymania i jest osobą schorowaną, nie ma możliwości szerszego zarobkowania. Wskazywał ponadto na błędy w ustaleniach faktycznych Sądu mające wpływ na treść orzeczenia w postaci nieuwzględnienia zadłużenia pozwanego wobec holenderskiego urzędu pracy w wysokości 3419,22Euro, jego wykazanego wynagrodzenia w kwocie 4736Euro za 2015r., zignorowanie stanu zdrowia pozwanego i braku kontaktu powódki z pozwanym, który potrzebuje pomocy innych osób. Apelujący wskazywał ponadto, że doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 135 krio poprzez błędne zastosowanie i uznanie, że zasądzona kwota alimentów odpowiada usprawiedliwionym potrzebom powódki i zarobkowym możliwościom pozwanego, naruszenie art. 133 krio poprzez jego niezastosowanie i brak uznania, że zasądzone alimenty przekraczają możliwości majątkowe pozwanego i rozmiar potrzeb powódki, która nie dokłada starań w celu samodzielnego się utrzymania. Wnosił nadto o dopuszczenie dowodu z załączonych do apelacji recepty oraz zaświadczenia na okoliczność aktualnego stanu zdrowia pozwanego, a także dokumentów dotyczących stanu zadłużenia i zarobków pozwanego.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanego w całości i zwrot kosztów postępowania odwoławczego.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 6 października 2016r. Sąd Okręgowy w Gliwicach dopuścił i przeprowadził dowody z recepty i zaświadczenia na okoliczność stanu zdrowia pozwanego, z których wynika, iż pozostaje on pod kontrolą lekarską (...) Sp. z o.o. w G. w związku z występującą u niego kamicą nerkową i nadciśnieniem. Pozostałe wnioski dowodowe, jako spóźnione oddalono, zwłaszcza, że okoliczności nimi stwierdzone były już przedmiotem ustaleń Sądu pierwszej instancji w oparciu o dostarczony materiał dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na poparciu.

W pierwszej kolejności godzi się wskazać, iż ustalenia faktyczne były poczynione przez Sąd Rejonowy prawidłowo, w oparciu o zaferowany przez strony materiał dowodowy, należycie oceniony. Z tych przyczyn Sąd Odwoławczy przyjął je za własne, bez konieczności ponownego ich przytaczania, z uzupełnieniem wyżej wskazanym, a dotyczącym stanu zdrowia pozwanego i pobieranego leczenia.

Nie doszło zdaniem Sądu drugiej instancji do naruszenia art. 6 kc, bowiem zakres usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej ustalony przez Sąd pierwszej instancji, nie budził wątpliwości Sądów obu instancji pod względem zarówno wysokości, jak i celowości wydatków na poczet egzystencji i kształcenia powódki. Sumy wskazywane w toku przesłuchania w charakterze strony w trybie art. 304 kpc jako konieczne dla zapewnienia powódce zaspokojenia określonych szczegółowo potrzeb życiowych, pozostawały w rozsądnych granicach, mając na uwadze obowiązujące w Polsce realia oraz wiek i etap edukacji powódki, poziom jej życia panujący również w jej środowisku. K. na te okoliczności natomiast apelujący nie wskazywał. Zdaniem Sądu Okręgowego niesłuszny był także zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów w zakresie ustaleń dotyczących potencjalnych możliwości zarobkowych pozwanego. Przyjąć bowiem za Sądem Rejonowym wypadało, że po stronie pozwanego nadal istnieją możliwości zarobkowania na poziomie pozwalającym na pokrycie orzeczonego zobowiązania alimentacyjnego wobec powódki, w świetle ofert dostarczonych do Sądu przez okoliczne Urzędy Pracy w Polsce, gdzie pozwany pobiera m.in. leczenie. W sytuacji, gdy pozwany nie potrafi efektywnie znaleźć zatrudnienia za granicą i pozostaje tam na utrzymaniu konkubiny, zaś w Polsce, gdzie korzysta z pomocy lekarskiej, ma także możliwość zamieszkania i zatrudnienia się, nie ma przeszkód, by przyjąć wynagrodzenie, które mógłby tu uzyskać jako jego potencjalne możliwości zarobkowe, jak słusznie uczynił to Sąd pierwszej instancji. Zaznaczenia wymaga, iż nie zostało wykazane w żaden sposób, by stan zdrowia pozwanego spowodował jego niezdolność do pracy zarobkowej, a ciężar dowodu spoczywał tu na stronie pozwanej. Jeżeli natomiast chodzi o kontakty między stronami, godzi się wskazać, iż powódka jest już osobą pełnoletnią i od niej i pozwanego także zależy, jak ułożą się między nimi relacje, zaś okoliczności wyłączających obowiązek alimentacyjny apelującego nie zostały naprowadzone ani wykazane.

Nie doszło także do zarzucanego w apelacji błędu w ustaleniach faktycznych w zakresie stwierdzenia faktu i rozmiaru zadłużenia pozwanego wobec instytucji holenderskich; znalazły one bowiem odzwierciedlenie w treści zaofiarowanych środków dowodowych. Zaznaczenia wymaga, iż zobowiązania alimentacyjne wobec dzieci, które nie są w stanie same się utrzymać, a w takiej sytuacji znajduje się powódka studiująca w systemie dziennym na wybranym kierunku, zgodnie z harmonogramem kształcenia, wyprzedzają zobowiązania wobec innych podmiotów i instytucji, zwłaszcza w sytuacji, gdy stanowi je niezasadnie pobrany przez pozwanego zasiłek dla bezrobotnych, podlegający zwrotowi.

Zdaniem Sądu Odwoławczego nie ma miejsca w niniejszej sprawie naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 133 krio i art. 135 krio.

W stosunku do okresu wydania poprzedniego orzeczenia alimentacyjnego, zatem od 2002r. doszło do istotnej zmiany stosunków uzasadniającej podwyższenie świadczenia należnego powódce od pozwanego. Wówczas powódka była małoletnim dzieckiem, obecnie zaś jest pełnoletnia i studiuje w systemie dziennym, kontynuując edukację w dotychczas obranym kierunku. Powyższe, wbrew stanowisku skarżącego uniemożliwia jej faktycznie podjęcie zatrudnienia. Kolidowałyby to bowiem nie tylko z harmonogramem zajęć na uczelni oraz obowiązkowymi praktykami, ale i miałyby negatywny wpływ na zaangażowanie powódki w proces nauki i jej wyniki.

Oдноśnie zdolności majątkowych pozwanego, godzi się wskazać na powyższe rozważania, które prowadzą do wniosku, iż zasądzone alimenty nie będą wiązać się dla niego z nadmiernym uszczerbkiem majątkowym. W sytuacji, gdyby pozwany wystarczająco aktywnie zaangażował się w poszukiwanie zatrudnienia w kraju, który je oferuje dla osób o jego wykształceniu i doświadczeniu zawodowym, jego potencjalne możliwości zarobkowe pokryłyby się z faktycznie uzyskiwanymi dochodami i zdaniem Sądu Odwoławczego w tym kierunku działania pozwanego winny zmierzać. Zaniechanie w tym względzie nie mogą powodować uznania, że zasądzone świadczenie jest nadmierne w stosunku do możliwości finansowych pozwanego i negatywnie wpływać na rozmiar środków utrzymania dostarczanych uprawnionej powódce.

Z tych wszystkich przyczyn oddalono bezzasadną apelację pozwanego na mocy art., 385 kpc. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono natomiast na zasadzie art. 102 kpc, nie obciążając nimi przegrywającego w całości pozwanego. Uznał Sąd drugiej instancji, iż pozwany aktualnie winien skoncentrować się na przeznaczeniu wszelkich posiadanych środków na poczet zasądzonych na rzecz powódki alimentów, zaś jego obecna sytuacja życiowa, gdy nie wykorzystuje jeszcze wszelkich możliwości zarobkowania, pozwala na zastosowanie wobec niego dobrodziejstwa przewidzianego w powyższym przepisie i stanowi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu tejże regulacji.

SSR (del.) Łukasz Malinowski SSO Arkadia Wyraz - Wieczorek SSO Lucyna Morys – Magiera